

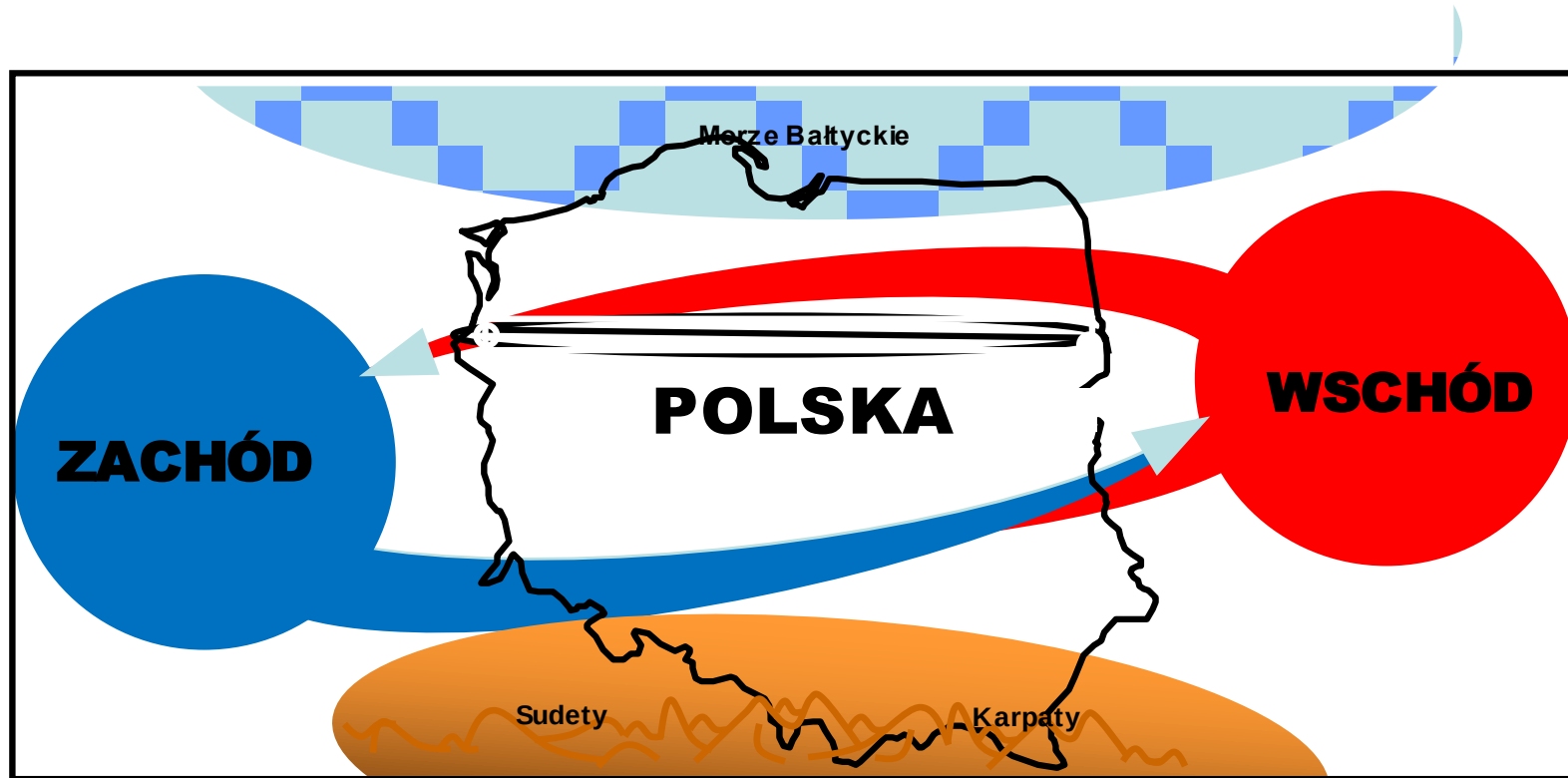
Stanisław KOZIEJ

**SYSTEM
OBRONNY PAŃSTWA**

www.koziej.pl
[@SKoziej](#)

POLSKA JAKO STRATEGICZNY PODMIOT BEZPIECZEŃSYWA

Geostrategiczne położenie Polski

HISTORYCZNA EWOLUCJA POLSKIEJ STRATEGII

- Polska Piastów – obrona na Zachodzie swoboda na Wschodzie**
- Polska Jagiellonów - mocarstwo**
- Upadek i rozbiory – słabość władzy centralnej, potem naród bez państwa**
- Polska międzywojenna – równy dystans między Berlinem i Moskwą**
- Polska w UW – ubezwłasnowolnienie strategiczne**
- Samodzielność strategiczna lat 90.**
- Polska w NATO i UE**

INTERESY NARODOWE I CELE STRATEGICZNE

KONSTYTUCYJNE (art. 5.) INTERESY NARODOWE

Rzeczpospolita Polska

- strzeże **niepodległości i nienaruszalności** swojego terytorium,
- zapewnia **wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli,**
- strzeże **dziedzictwa narodowego**
- oraz zapewnia **ochronę środowiska,** kierując się zasadą zrównoważonego rozwoju.

Konstytucja jako podstawa definiowania interesów narodowych

art. 5.:

- **PAŃSTWO** *[niepodległość, nienaruszalność terytorium],*
- **OBYWATEL** *[wolności i prawa człowieka i obywatela oraz bezpieczeństwo obywateli],*
- **POTENCJAŁ NIEMATERIALNY** *[dziedzictwo, kultura],*
- **POTENCJAŁ MATERIALNY** *[gospodarka, środowisko].*

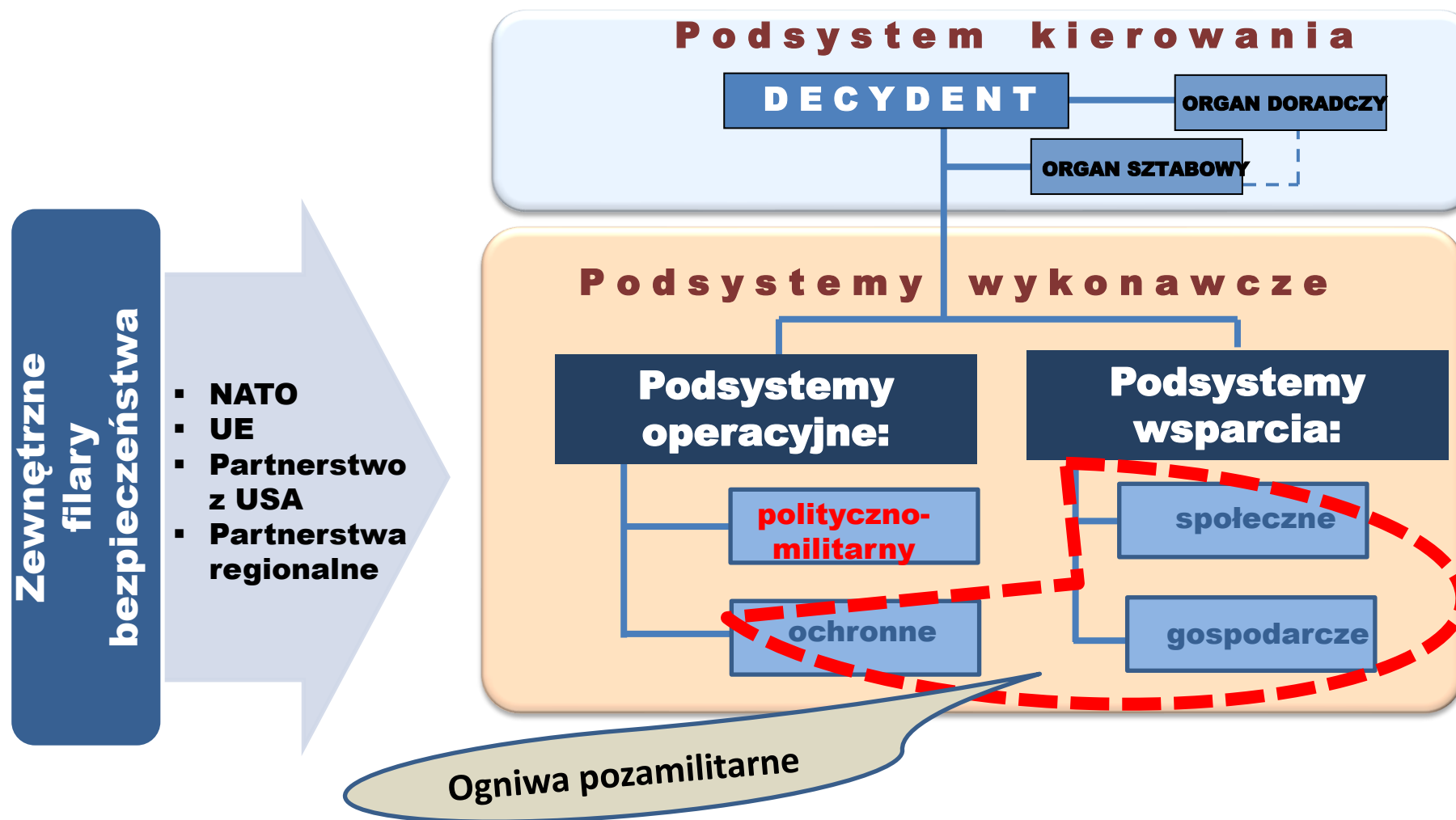
Interesy w dziedzinie bezpieczeństwa:

- **własny potencjał**
- **silne sojusze**
- **wolności i obowiązki obywatela**
- **ochrona obywatela i ludności**
- **bezpieczny rozwój społeczno-gospodarczy**
- **społeczno-gospodarcze wsparcie bezpieczeństwa**

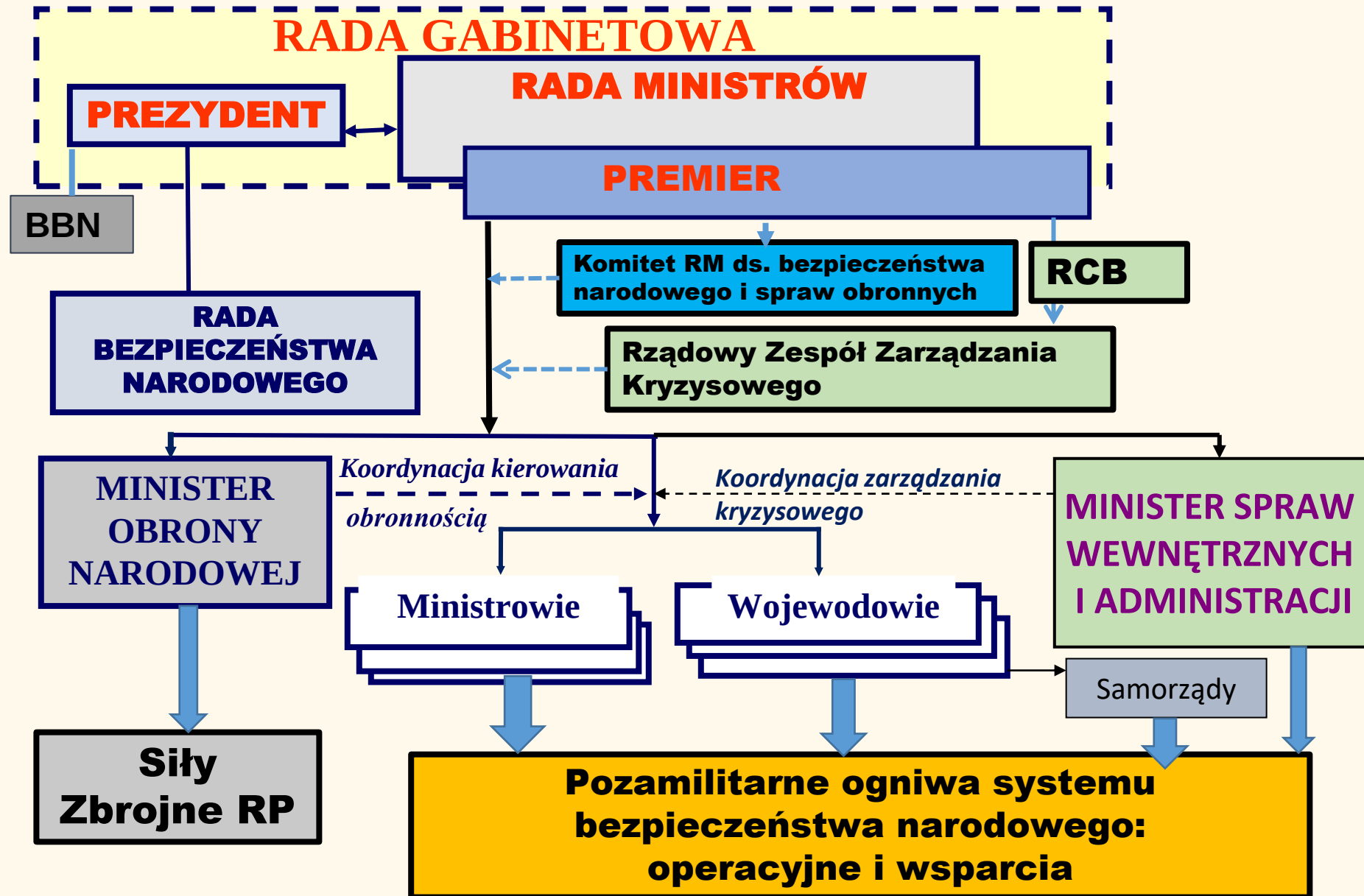
Cele: operacyjne i preparacyjne

ZASOBY STRATEGICZNE : SYSTEM OBRONNY (OBRONNOŚCI) PAŃSTWA

System obronny (obronności) państwa

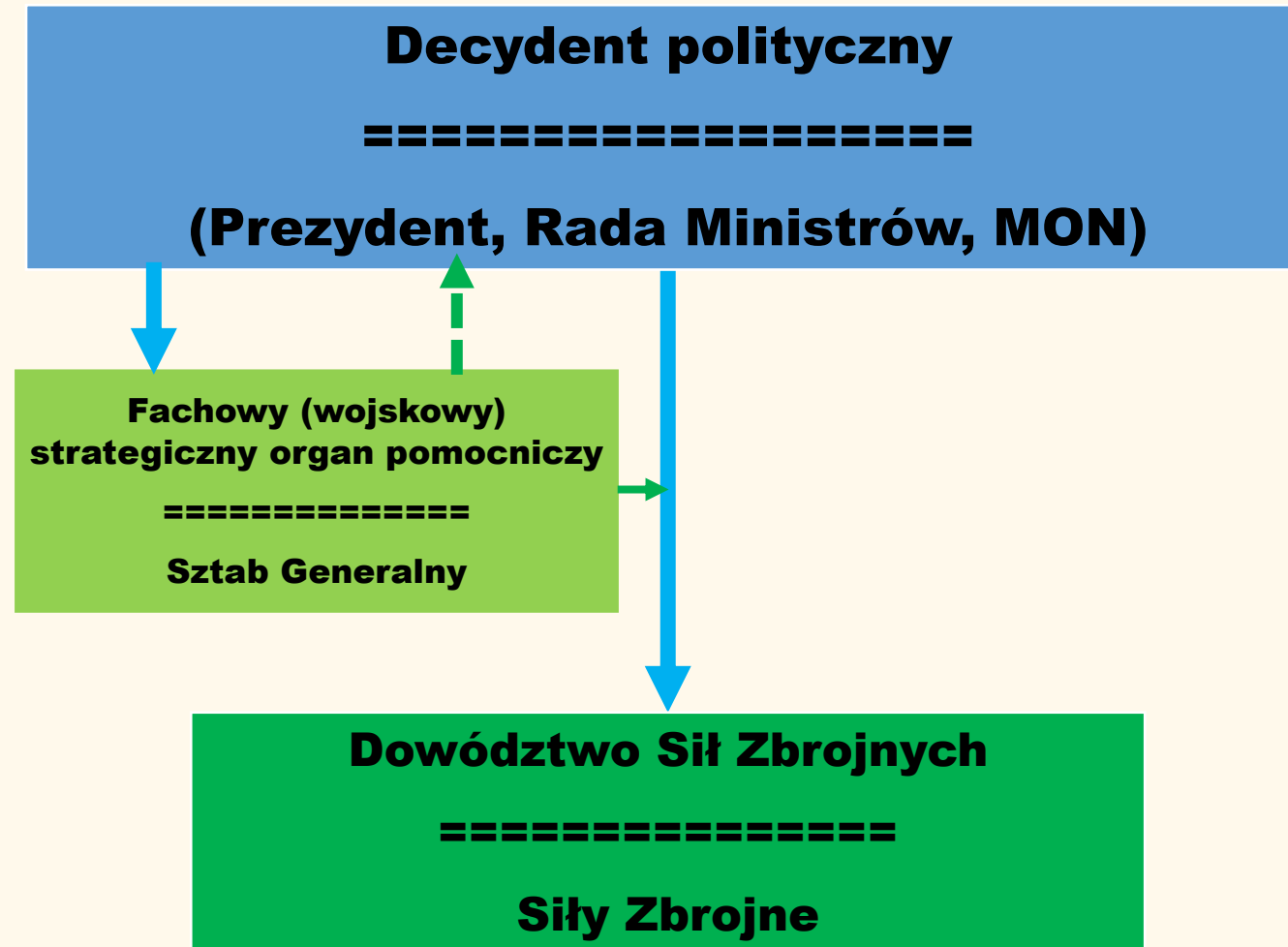
SYSTEM KIEROWANIA BEZPIECZEŃSTWEM/OBRONNOŚCIĄ

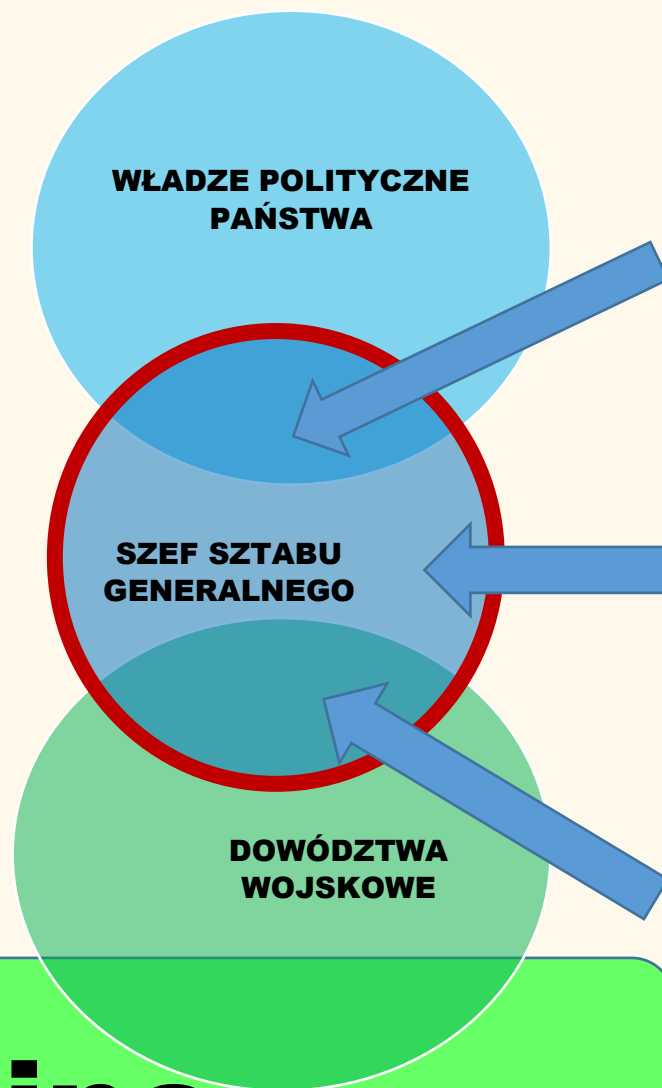
Siły Zbrojne RP

- **Budżet SZ: 2,2% PKB (co najmniej 20% na modernizację techniczną)**
- **Wielkość: ok. 140 tys. (110 tys. wojsk operacyjnych i ok. 30 tys. WOT)**
- **Struktura: RSZ (WLąd, SP, MW, Wspec + **WOT**) oraz rodzaje wojsk i służb (np. artyleria... saperzy... łączność... logistyka...)**
 - ***WOT jako RSZ – błąd;*** powinny być rodzajem wojsk w każdym RSZ
 - **WOT a rezerwy SZ na czas wojny**
- **Modernizacja: niestrategiczna, kropłowa**
- **Polityka kadrowa: ideologizacja, upartyjnienie**
- **Dyslokacja**
 - **Problem wzmocnienia „ściany wschodniej”**

Istota cywilnego kierowania Siłami Zbrojnymi (zwierzchnictwa polityczno-strategicznego)

**ROLA SZEFA SZTABU
GENERALNEGO JAKO
ZWORNIKA SYSTEMU
DEMOKRATYCZNEGO,
CYWILNO-WOJSKOWEGO
KIEROWANIA SIŁAMI
ZBROJNYMI**

Zadania szefa SG:

- **Doradza Ministrowi Obrony Narodowej (w czasie wojny – także Prezydentowi RP) w kierowaniu SZ**
- **Planuje obronę państwa przez siły zbrojne oraz programuje ich wieloletni rozwój**
- **Nadzoruje z ramienia MON (w czasie wojny – także PRP) realizację zadań przez dowództwa SZ**

Siły Zbrojne

OBECNY SYSTEM KIEROWANIA I DOWODZENIA SIŁAMI ZBROJNYMI (SKiD): ryzyko woluntaryzmu/samowoli zwierzchnictwa cywilnego

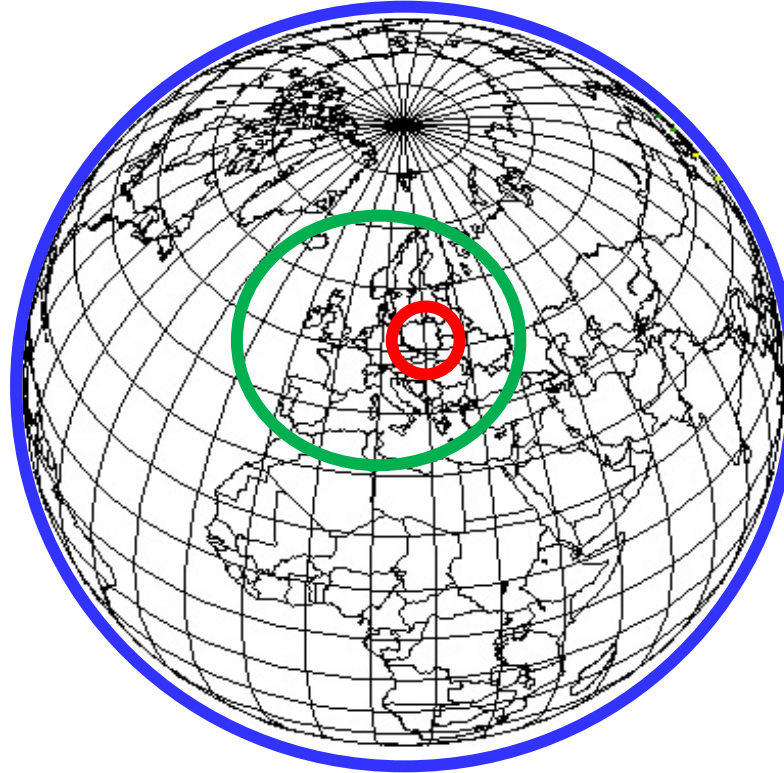
Pozamilitarne ogniwa systemu obronności

- **Dyplomacja: MSZ, przedstawicielstwa i ambasady**
- **Służby specjalne: ABW, AW, CBA, SKW, SWW**
- **Policja i pozostałe służby mundurowe: Straż Graniczna, Straż Pożarna, Służba Ochrony Państwa, Służba Więzienna, Służba Celną**
- **Przemysł obronny: państwowy, prywatny**
- **Infrastruktura obronna: obronne przygotowanie terytorium**
- **System powszechnej edukacji obronnej społeczeństwa**

STRATEGICZNE ŚRODOWISKO (WARUNKI) OBRONNOŚCI POLSKI

Środowisko bezpieczeństwa: Wymiary

- **Globalne**
- **Regionalne/
Europejskie**
- **Krajowe**

17

WYMIAR REGIONALNY

**(KONFLIKTY REALNE
I ZAGROŻENIA POTENCJALNE)**

Wojna rosyjsko-ukraińska: geneza

- **Geneza wojny: Cele Rosji**
 - **Putin: rewizja ładu pozimnowojennego**
 - **imperialne ambicje Rosji (Monachium)**
 - **poradziecka strefa wpływów (Białoruś, Gruzja, Ukraina 2014 – Krym/Donbas)**
 - **Nowa, II zimna wojna z Zachodem**
- **Narastanie kryzysu**
 - **„Kułak konwencjonalny” przy granicy z Ukrainą**
 - **Żądania gwarancji bezpieczeństwa od USA i NATO**

Wojna rosyjsko-ukraińska: przebieg

- **Początkowy okres wojny**
 - **Cele wojny**
 - **Zła koncepcja wojny interwencyjnej (małej intensywności), w tym „kordonowa ofensywa”**
 - **Wojna wbrew zasadom strategii, brak sztuki operacyjnej**
 - **Wola oporu narodu ukraińskiego (prezydent Zeleński); dobra koncepcja i przygotowanie armii ukraińskiej (obrona manewrowa, miasta, działania nieregularne)**
- **Faza główna**
 - **Wojna totalna**
 - **Dylemat walki o Kijów, pomost na Krym**
- **Ryzyka eskalacji**
 - **Eskalacyjna doktryna wojenna: wojna ekspedycyjna>totalna>... BMR?**
 - **Ryzyka wojny Rosja-NATO, w tym ryzyka dla Polski**

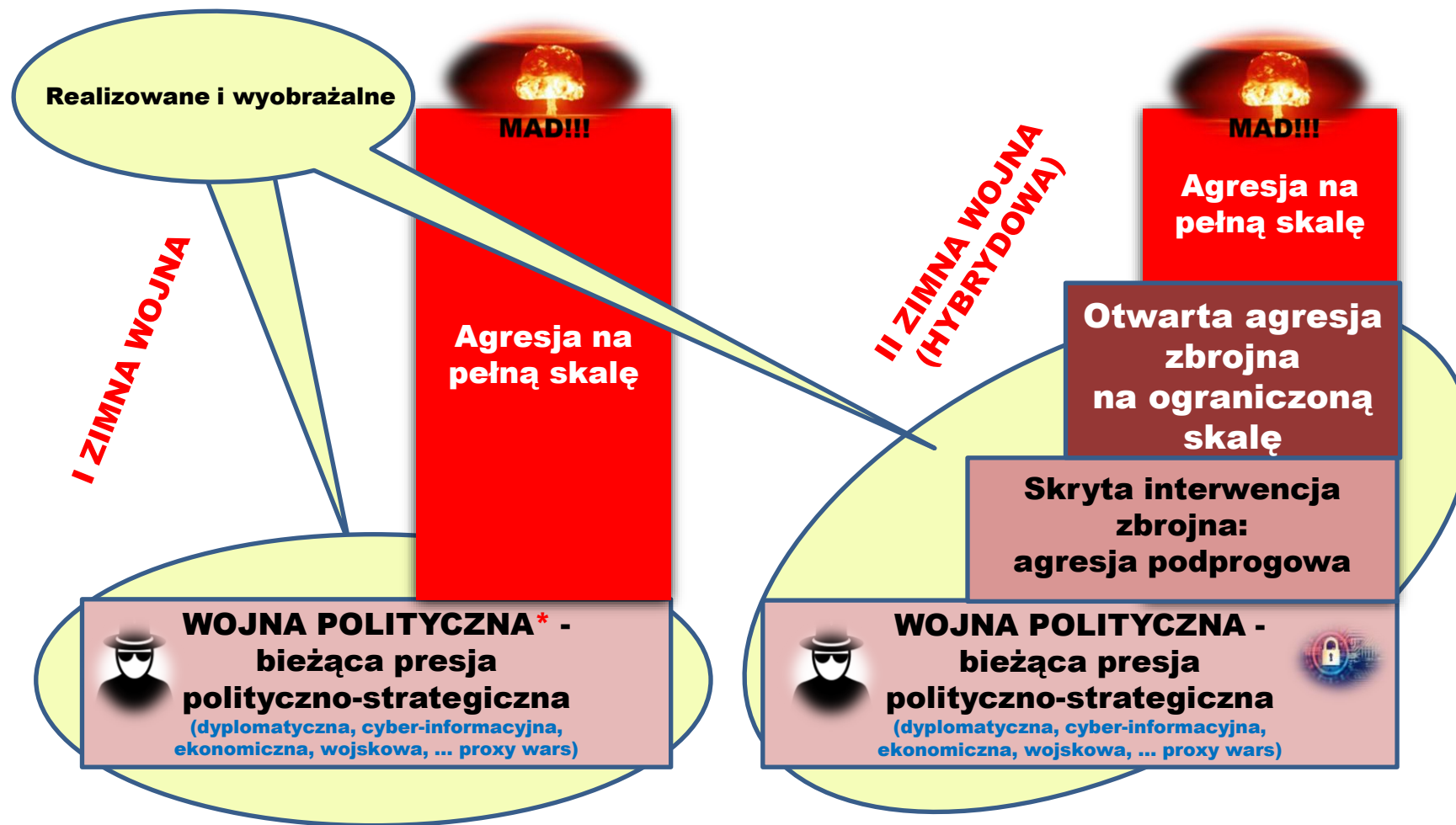
Reakcja Zachodu: plusy

- **Dwie wojny:** bezpośrednia – Rosja/Ukraina i pośrednia (proxy war) – Zachód/Rosja
- **USA**
 - Zaskoczenie stanowczością i siłą zaangażowania przeciw Rosji (sankcje) i wsparcia Ukrainy
 - Zwiększenie obecności na wschodniej flance
- **NATO/UE**
 - Jedność: pomoc Ukrainie, sankcje, wschodnia flanka
 - Reakcja wojskowa: mini-koalicje wewnętrzne (chętnych)
 - NRF (szpica + siły główne)
- **Polska**
 - Powrót do Europy
 - „Wpadka” z MiG-29

Reakcja Zachodu: wyzwania

- **Polityka sankcyjna**
 - Reaktywna/defensywna a wymuszająca/ofensywna
- **Strategia kontr-eskalacyjna**
 - Rosyjska eskalacyjna doktryna wojenna (*„nie chcesz przegrać przegrywanej wojny – eskaluj ją”*)
 - Kontreskalacja (?): przykład strefy zakazu lotów (NFZ) nad zachodnią Ukrainą
- **Po wojnie: II Zimna Wojna**
 - Neozimnowojenna koncepcja strategiczna NATO
 - Doktryna wyprzedzającego użycia Sił Odpowiedzi (Reagowania) NATO
 - Stała obecność wojskowa na wschodniej flance

Porównanie I zimnej wojny XX wieku z nową (II) zimną wojną XXI wieku między Rosją i Zachodem: stopnie eskalacji

*Twórcą terminu „political warfare” jest G.F. Kennan (1948 r.)

Zagrożenia neozimnowojenne ze strony Rosji (realne i potencjalne)

Wojna polityczna (political warfare) - presja polityczno-strategiczna

- **Wojna polityczna - presja polityczno-strategiczna:**
 - **Coercive diplomacy**
 - **Operacje szpiegowskie**
 - **Dywersja informacyjna, w tym cyberdywersja**
 - **Sankcje ekonomiczne**
 - **Dyslokacja i modernizacja SZ**
 - **Manewry wojskowe**
 - **Prowokacyjne incydenty wojskowe**
 - **Proxy wars**

Skryta interwencja zbrojna (agresja podprogowa)

- Skryta interwencja/agresja podprogowa:
 - Uruchamianie/wykorzystywanie wewnętrznych sił antypaństwowych przez służby specjalne
 - Operacje cyberdywersji i dezinfo-
 - Skryte (pod przykryciem, pod „**falszywą flagą**”) użycie wojsk specjalnych/specnazu
 - Osłona interwencji szantażem otwartego konfliktu zbrojnego(„**kułak konwencjonalny**” - duże zgrupowanie wojsk rozwinięte np. w ramach **ćwiczeń typu ZAPAD** w pobliżu granic NATO)
 - Uwaga: sytuacja trudnokonsensusowa w NATO/UE

Agresja ograniczona

- Agresja otwarta – ograniczona:
 - Przejście od agresji skrytej do otwartej
 - Selektywne uderzenia raketowo-lotnicze
 - Błyskawiczna operacja aterytorialna (rajd, operacja desantowa)
 - Agresja terytorialna o ograniczonym rozmachu (celach, skali, terytorium...)
 - „Parasol” taktycznej broni jądrowej (doktryna deeskalacji nuklearnej i ... ostrzegawcze uderzenie jądrowe)

Wojna na pełną skalę

- Agresja na pełną skalę
 - Wariant mało prawdopodobny – jak w czasie I zimnej wojny
 - Wyrwanie się spod kontroli agresji ograniczonej
 - Błąd ludzki/technologiczny
 - Cyberdywersja strony trzeciej w systemie kierowania bronią raketowo-nuklearną
 - **MAD: Mutual Assured Destruction (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia) – jako bezpiecznik**

Możliwe scenariusze konfrontacyjnych relacji Rosja - NATO

```
graph TD; A[Możliwe scenariusze konfrontacyjnych relacji Rosja - NATO] --> B[Zimna wojna]; A --> C[Chłodny pokój (a może kooperacja?)]; A --> D[Wojna gorąca];
```

Zimna wojna

Chłodny pokój
(a może
kooperacja?)

Wojna gorąca

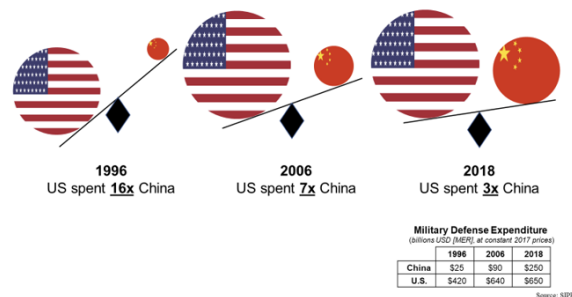
WYMIAR GLOBALNY

**(ZAGROŻENIA TRANSNARODOWE
I KONFLIKTY MIĘDZYPANSTWOWE)**

RYZYKA MIĘDZYPANSTWOWYCH KONFLIKTÓW GLOBALNYCH W ERZE RYWALIZACJI MOCARSTW

▪ **USA/Zachód(?) – Chiny?**

▪ **(PUŁAPKA Tukidydesa:**
zimna wojna – TAK, gorąca - NIE)

▪ **Chiny – Rosja?**

▪ **Ewentualna wojna bliskowschodnia w razie nuklearyzacji BW (Izrael, Iran, Arabia Saudyjska...)?**

Zagrożenia transnarodowe

- **Terroryzm: sieć globalna, superterroryzm**
- **Proliferacja BMR: podmioty państwowe i pozapaństwowe**
- **Negatywne skutki rozwoju cywilizacyjnego:**
 - **CZŁOWIEK:** demografia (starzenie się rozwiniętych społeczeństw, migracje, dewiacje społeczne, przestępczość transnarodowa, epidemie – przykład koronowirusa...),
 - **NARZĘDZIA:** ryzyka rewolucji technologicznej (cyberzagrożenia, sztuczna inteligencja, biotechnologie...),
 - **ŚRODOWISKO NATURALNE:** degradacja środowiska naturalnego (skażenie środowiska, zagrożenia klimatyczne...),
 - **KOSMOS:** wyzwania opanowywania kosmosu

KONCEPCJA STRATEGICZNA OBRONNOŚCI PAŃSTWA

(strategia operacyjna i preparacyjna)

STRATEGIA OPERACYJNA

**(zadania strategiczne
systemu obronności)**

**DZIAŁANIA
STRATEGICZNE
(STRATEGIA
OPERACYJNA:
ZADANIA
SYSTEMU
OBRONNEGO)**

- **Pogotowie (ubezpieczenie) strategiczne**
 - **Współpraca sojusznicza i partnerstwa**
 - **Wywiad i kontrwywiad**
 - **Przygotowania obronne**
- **Reagowanie kryzysowe**
 - **Pozamilitarne (dyplomacja, sankcje ...)**
 - **Polityczno-militarne (udział w misjach, manewry...)**
- **Obrona (działania wojenne)**
 - **Agresja na dużą skalę – obrona sojusznicza**
 - **Agresja ograniczona - udział w obronie sojusznika**
 - **Agresja skryta (podprogowa) – obrona samodzielna i/lub sojusznicza**

ODPIERANIE AGRESJI: DZIAŁANIA OBRONNE

RODZAJ AGRESJI	ZADANIA OBRONNE
SKRYTA INTERWENCJA (agresja podprogowa)	Reagowanie kryzysowe/obronne: ▪ Uruchomienie systemu reagowania kryzysowego ▪ Podwyższenie gotowości obronnej państwa ▪ Osłona granicy, obrona powietrzna i morska oraz działania przeciwdydwersyjne ▪ Wprowadzenie stanów nadzwyczajnych ▪ Uruchamianie reagowania kryzysowego w ramach UE i obronnego w ramach NATO (pokonanie bariery konsensusu!)
AGRESJA OGRANICZONA	Operacja obronna: ▪ Rozwinięcie strategiczne (mobilizacyjne i operacyjne) ▪ Prowadzenie narodowej operacji obronnej ▪ Udział w sojuszniczej operacji obronnej, w tym wydzielenie kontyngentu do obrony sojusznika
AGRESJA NA PEŁNĄ SKALĘ	PEŁNOWYMIAROWA SOJUSZNICZA KAMPANIA WOJENNA

Operacja obronna NATO: wyzwania, dylematy i zadania

- **Monitorowanie kryzysu i wykrycie narastającego zagrożenia (wywiad, rozpoznanie: techniczne, osobowe; multi-wymiarowe): działania narodowe, oceny sojusznicze**
- **Wzmożenie odstraszania (powstrzymywania, mitygowania): operacja kryzysowa NRF (wzmocnienie sił i gotowości „czaty”, rozwinięcie „szpicy” i sił głównych NRF); podwyższenie gotowości sił narodowych; reakcja mini-koalicji wewnątrz NATO; uaktualnienie planów operacyjnych...**
- **Przekazanie wojsk w operacyjne podporządkowanie dowództw sojuszniczych (Transfer of authority)**
- **Operacja obronna: początkowo narodowa(???), od początku sojusznicza!!!**
- **Manewr strategiczny głównych sił wzmocnienia i kontrofensywa**
- **Próg wojny nuklearnej???**

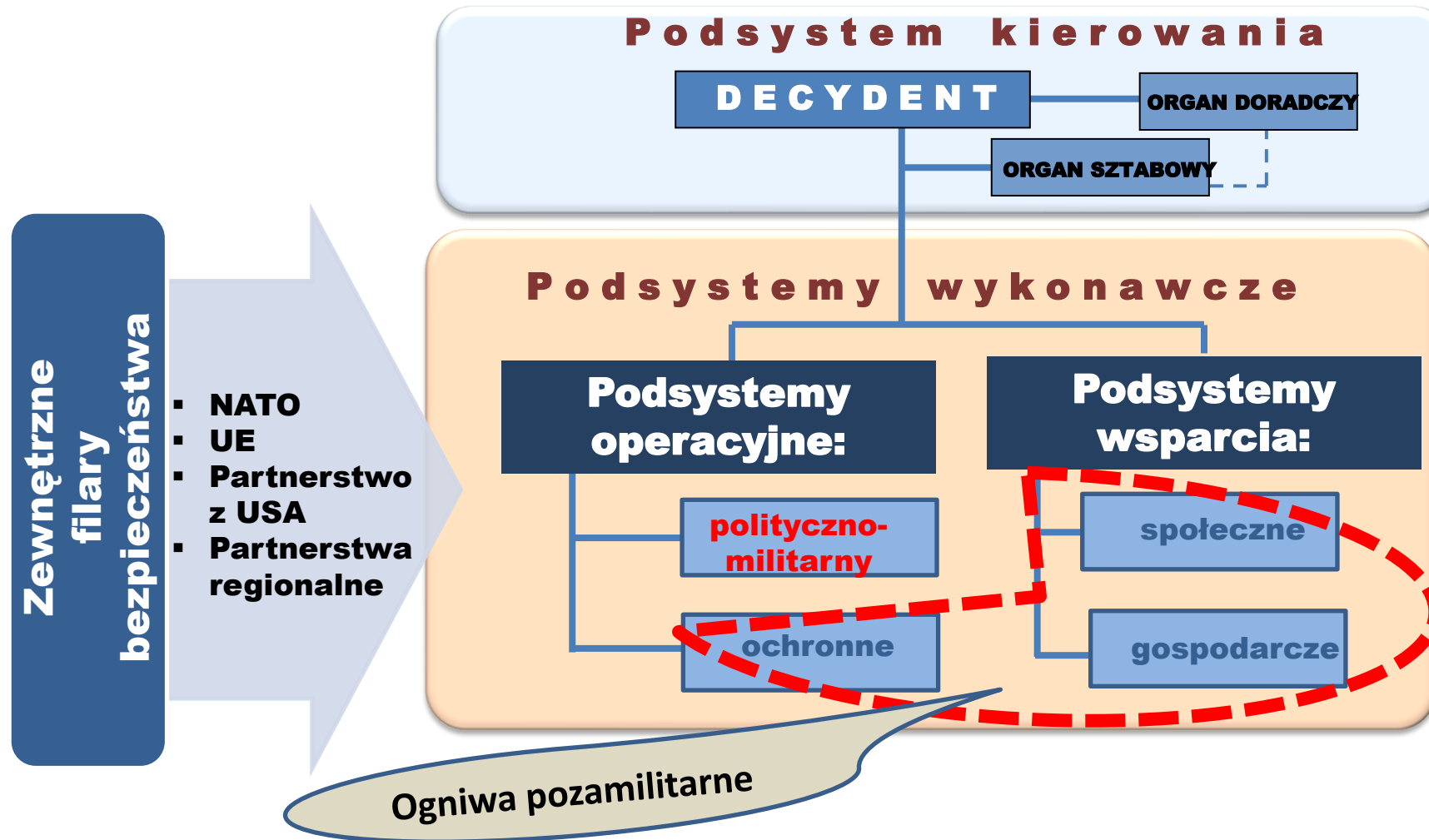
NARODOWA OPERACJA OBRONNA: dylematy

- **Problem zaskoczenia agresją:**
 - **Zaskoczenie strategiczne [wojną],**
 - **Zaskoczenie operacyjne [metodą agresji],**
 - **Zaskoczenie taktyczne [czasem, miejscem...]**
- **Agresja terytorialna i ... aterytorialna?**
- **Czas obrony samodzielnej – zależny od skali zaskoczenia i metody obrony**
- **Przestrzeń: obrona głęboka – obrona frontalna – obrona przestrzenna**
- **Państwo podziemne - zbrojny ruch oporu:**
 - **powszechny (WOT?) czy profesjonalny (Wspec?)**

STRATEGIA PREPARACYJNA

**(zadania w zakresie przygotowania
systemu obronności)**

System obronności państwa

STRATEGIA PREPARACYJNA: PRIORYTETY PRZYGOTOWANIA SYSTEMU OBRONNOŚCI

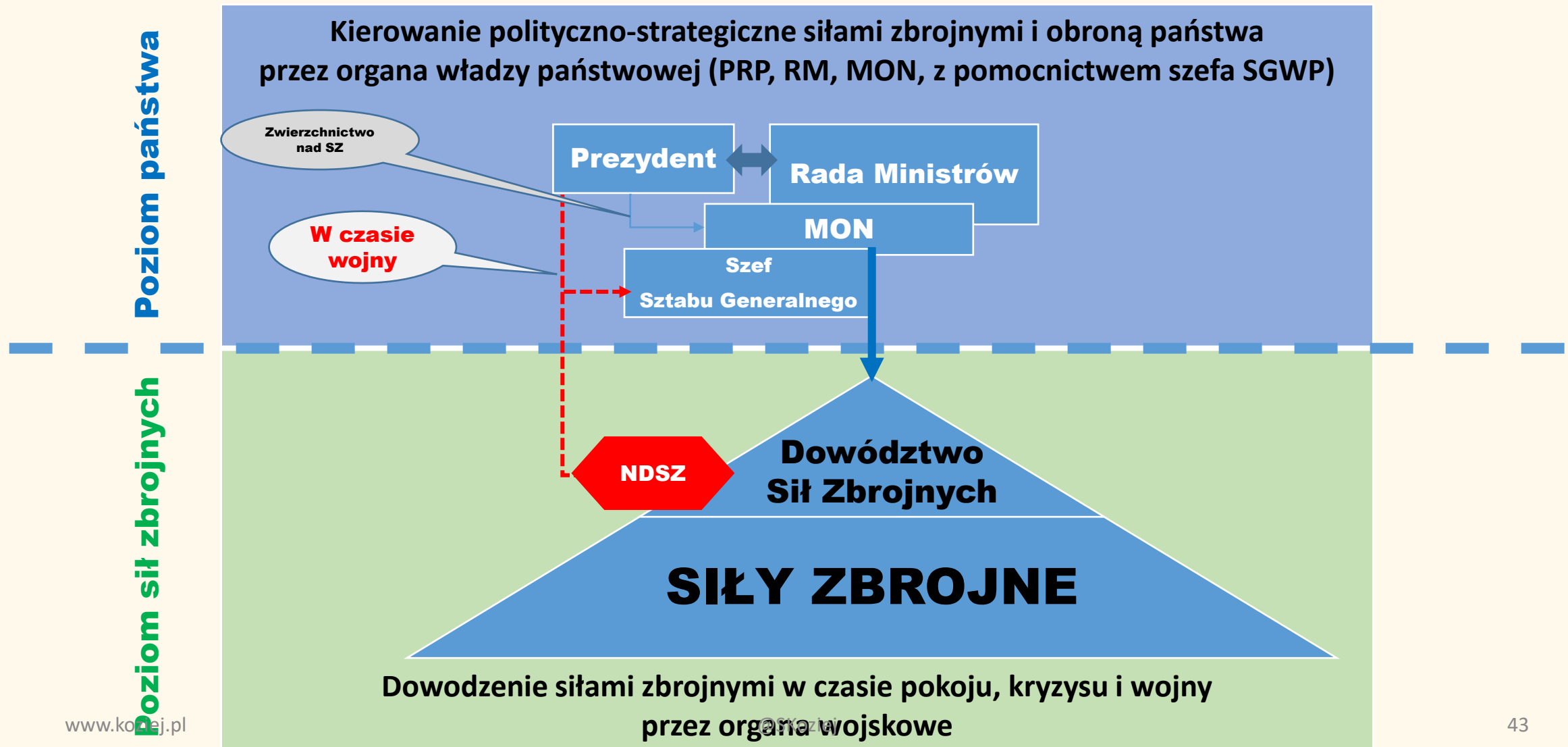
- 1. Podsystem kierowania OBRONNOŚCIĄ –
integracja**
- 2. Podsystemy operacyjne/MILITARNY –
profesjonalizacja, rozwój jakościowy**
- 3. Podsystemy wsparcia/POZAMILITARNE –
powszechność przygotowań**

Doskonalenie systemu kierowania

- **Integracja funkcjonalna: obrona militarna, obrona/ochrona cywilna, zarządzanie/reagowanie kryzysowe**
- **Integracja instytucjonalna: na szczeblu rządu, województwa i samorządów**
- **Poprawa wykorzystania organów konstytucyjnych: Rada Gabinetowa, RBN**
- **Ewentualna zmiana Konstytucji: system prezydencki lub gabinetowy**

DOSKONALENIE SYSTEMU KIEROWANIA I DOWODZENIA SIŁAMI ZBROJNYMI:

Usunięcie woluntaryzmu partyjnego: zwiększenie strategicznej roli szefa SGWP w organach państwowych. Rozdzielenie funkcji szefa SGWP i Dowódcy SZRP

Priorytety rozwoju Sił Zbrojnych RP

▪ **Paradygmat jakościowy a nie ilościowy:**

- **3% PKB w 2023 r.(wzrost o 1/3) a wielkość 300 tys. (wzrost dwukrotny). Rozbieżność: ryzyko pogorszenia jakości. Albo 3%PKB i 200 tys., albo 300 tys. i 4,4%PKB**
- **Profesjonalizm wojskowy – rekrutacja, szkolenie, apolityczność kadr dowódczych**

▪ **Struktura:**

- **Uzupełnić wojska operacyjne do pełnych etatów**
- **Wojska cyberobrony**
- **Stworzyć formacje wojsk rezerwowych (na bazie części WOT)**
- **WOT włączyć w system dowodzenia wojskowego**

▪ **Modernizacja techniczna – priorytety**

- **Środki walki niekinetycznej/informacyjnej: środki przeciwwzaskoczeniowe (wywiad/kontrwywiad, środki kosmiczne), cyberbroń, środki WRE**
- **Środki rażenia i manewru: obrona powietrzna (przeciwrakietowa i przeciwlotnicza) i przeciwpancerna; śmigłowce i bezzałogowce/drony (powietrzne, morskie i lądowe); broń precyzyjna (rakietowa i artyleryjska) dalekiego zasięgu (lądowa, powietrzna i morska)**

Pozamilitarne podsystemy operacyjne

- **Służby specjalne (AW, ABW, CBA) – problem nadzoru**
- **Policja – uniknąć upolitycznienia**
- **Straż Graniczna – granice zewnętrzne UE**
- **Straż Pożarna – załączki OC na W**
- **SOP - profesjonalizm**

Gospodarcze i społeczne podsystemy wsparcia

- **Przemysł obronny – unowocześnienie przez kooperację międzynarodową**
- **Zapasy strategiczne – poziom krytyczny**
- **Systemy komunikacji – infrastruktura krytyczna, cyber-**
- **Edukacja – powszechność przygotowań**

SYNTEZA PRIORYTETÓW STRATEGICZNYCH RP

- Skoncentrowanie głównego wysiłku na zapewnieniu **bezpośredniego bezpieczeństwa, w tym obrony państwa** i wzmocnieniu strategicznej odporności kraju (na agresję)
- **Własny potencjał obronny** – podstawowy filar i gwarancja polskiego bezpieczeństwa; NATO, UE, strategiczne partnerstwa – filary wspierające
- Zdolności do **obrony kraju i przeciw-zaskoczeniowe** – polska specjalizacja w NATO i UE
- Potrzeba umacniania **podmiotowej obecności w zachodnich strukturach bezpieczeństwa oraz wiarygodności** na arenie międzynarodowej

Dziękuję😊

Pytania?

*Zapraszam
też na:*

www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/SKoziej)